

IZHAJA VSAKI DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe, se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Naborini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe, po 5 nvč. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, oglasnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnja vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: celoletno K 5.20, pol leta 2.60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Ogrska kriza.

BUDIMPEŠTA 29. Mistoerski predsednik dr. Wekerle in ministri Košut, Apponyi, Jekelsky in Jospovic so imeli danes predpoldne v trgovinskem ministerstvu posvetovalno, ki je trajala do 12.30. Nato so Wekerle, Košut in Apponyi razpravljali o političnem položaju.

Portugalski kralj v Parizu.

PARIZ 29. Kralj Manuel je priredil danes obhajanje šest ministru za unanije stvari Pichou. — Kralj si je danes ogledal grad v Versaillesu.

Zrakoplovstvo.

FRIEDRICHSHAFEN 29. Nekateri avstrijski listi so prinesli vest, da namerava nemško delniško društvo za grajenje zrakoplovov zgraditi v večih zdraviliščih na Češkem lopo za zrakoplove. Ta vest ne odgovarja resnici. Za zdaj se namerava začeti s priložnostnim zrakoplovnim prometom med Friedrichshafenom in Badenom na Badenskem. V ta namen bi se zgradilo eno lopo za zrakoplove v slednjem kraju.

Svede je mogoče, da se ustavi grof Zeppelin o priliki, ko pojde na Dunaj, tudi v kakem kraju na Češkem. Mogoče da se namerava gori omenjena poročila na to okolnost.

Slučaj kuge v Bejrutu.

BEJRUT 29. Tukaj so konstatirali en slučaj kuge.

S Krote.

PARIZ 29. Kakor poročajo iz Kaneje, so baje kristijani napadli dva mohamedanca. Ta dogodek je povzročil med mohamedanskim prebivalstvom veliko razburjenje.

CARIGRAD 29. Kakor poroča „Tanja“, je prešla porta neko petico kresčanskih mohamedancev in kristijanov, ki izjavlja, da je večina kresčanskega prebivalstva ponosna na svoje otomansko podložništvo.

ŠPANIJA.

MADRID 28. Mistoerski svet je sklenil nemudoma odposlati v Melilo tehniško komisijo z nalogo, da določi na nedavno zasedenem Atlatu točke za provizorične vtrdbe.

MELILA 29. Glavarji rodov Beni Bu Pifar in Beni Sidel so se popolnoma vdali generalu Marinu in so se celo izjavili p ipravnimi osnovati barko proti upornikom, ki se nočejo podvreči.

RUSIJA.

PETROGRAD 29. Finski senat je prejel carski ukaz, naj odredi potrebno za ustanovitve finskega vzhnega vojaškega poveljništva.

PETROGRAD 29. V minoli noči je policija razpustila neki ne napovedan shod in o tej priliki aretirala okoli 100 oseb. Med aretiranci je tudi neki poslanec dume.

SRBIJA.

BELIGRAD 29. Včeraj predpoldne so pričele ponudbene razprave za nabavljenje vojne materijala v vrednosti 50 milijonov dinarjev.

Kralj Peter ne pojde v inozemstvo, **BELIGRAD 29.** Poročila listov o potovanju kralja Petra v inozemstvo so brez podlage. — Vlado se ne bavi s tem vprašanjem.

Dunaj 29. Balon „Parseval“ se ni mogel dvigniti v zrak zbog silnega vetra. Ako veter poneha, ni izključeno, da napravi balon še danes polet.

Dunaj 29. Pol. Koresp. poroča, da je japonski odposlanec v Bruslju, Akidzuki, imenovan poslanikom na Dunaju.

New York 29. Nasprotno drugače se glasečim poročilom se konstatuje, da ni dr. Cook odpotoval v Evropo. Dr. Cook je bolan in biva v bližini New-Jorka.

Vprašanje izseljevanja.

Neki hrvatski vseučilišni profesor je napisal v „Vaterlandu“ sledeče interesantne podatke:

„V razmerju se svojim številom dajajo Hrvatje iz treh hrvatskih dežel, posebno pa iz Slavonije, največje število izseljencev iz naše monarhije. Vprašamo sedaj: zakaj se ti izseljevalci ne obračajo v svoje naravno zaledje — v Bosno? Po neki statistiki koloniziralo se je v Bosni do konca 1907 v vsem 21.892 hektarjev zemlje. Na tem ozemlju se je naselilo 1817 družin, ki štejejo skupaj 9690 duš v 54 kolonijah. Od teh naseljenih družin jih je prišlo 1605 iz Avstrije, 145 iz Ogrske, 60 iz inozemstva in samo 7 družin iz Hrvatske. Po narodnosti so bile te družine: 870 poljske, 365 maloruske, 331 nemške, 102 češke, 97 italijanske, 86 madžarske in samo 5 družin je bilo hrvatskih. Vsa kolonije so se hitro aklimatizirale ter vspevale prekrasno. Vzhic temu hodijo Hrvatje, nagrajeni od raznih brezdušnih agentov, v Ameriko, v Avstralijo, Brazilijo!“

To dejstvo je vnebovpijoče, ki ubija hrvatski narod ne le narodno, ampak tudi in še posebno gospodarski. A mi podčrtujemo besede omenjenega profesorja posebno še zato, ker to, kar velja za hrvatske, velja tudi za slovenske izseljevalce. Pred nosom imajo zemljo, ki kar čaka podjetne in pridne roke in ki bi najbogateje obdarjala svoje obdelovalce; in vendar bežijo brezglavo v tuji neznan, daljni svet, kjer jim je bodočnost povsem nesigurna. Tu pa je v neposrednem sosedstvu naše Slovenije, nekoliko kilometrov od posamične hiše naših izseljencev, bogata zemlja, kamor bi se morali obračati v prvi vrsti ravno naši izseljenci, da bi narodno in gospodarsko zvezali z balkanskimi narodi iste niti, ki jih itak že tvori naša plemensko sorodstvo; in v jakosti teh nit leži naša bodoča usoda. In naglasiti moramo našim izseljencem še jedno zelo važno okolnost:

Ako odhajajo v Ameriko in Avstralijo, morajo prodati vse svoje nepremičnine, da s skupnim morejo pokriti potne troške in prve potrebe bivanja v daljnih tujih krajih. Vseled tega jim je v premonjih slučajih od vžeta možnost povratka v domovino. A če se vračajo kedar, ker jim v tujini ni bila sreča mila, se vračajo — kakor berači!

Drugače bi bilo z izseljevanjem v sosednjo Bosno. Izseljencu ne treba prodajati svojega, potni troški so mali, in če bi izseljenec videl, da mu nova domovina ne ugaja, se lahko vrša domov na svojo grudo, ne da bi bil postal berač.

Na gornjo statistiko in ta naša izvajanja opozarjamo naše slovenske novine, vso našo javnost, posebno pa našo kmetisko inteligenco, ki je prva poklicana, da napravi konec brezdušnemu delovanju agentov, ki premonogkrat pošiljajo naš narod v nesrečo, da le oni dobivajo tistih umazanih Judeževih 20 kron provizije.

Opozarjamo, da je vprašanje izseljevanja jeden glavnih problemov naše narodno-gospodarske politike. Zato je želeli, da bi sloven-

ski in hrvatski javnost posvečali več pažnje temu vprašanju.

V resen memento naj nam bodo besede, ki jih nemški državni poslanec dr. Stölzel govori v „Bosnische Korrespondenz“ svojim nemškimi rojakom o gornjem vprašanju. Graja svoje rojake — da si neopravičeno — da se glede Bosne kažejo premalo politične trgovce in opozarja na geslo: Trgovec si prisvaja svet!

Nemci naj bi — pozivlja Stölzel — stremili v Bosno, za katero so baje le oni potrošili toliko milijonov, ker to da je še deviška dežela, kjer naj se gospodarski organizirajo.

Iz izvajanj poslance Stölzela izhaja tudi, da Nemci računajo na hrvatski element v Bosni, ki da bo prihajal prijazno nasproti... kulturnemu vplivanju Nemcev!

Glede Hrvatov se Nemci sicer motijo, ker tudi Hrvatje vedo, da nemško takozvano kulturno delo prinaša seboj politično robstvo za one, ki so jih „osrečili“ se svojo „kulturo“. Ali, če že Nemci reklamirajo svoje „pravo“ do Bosne, skliciraje se pri tem le na svojo pretvezno lastnost kakor „državo ohranjajoč element“, koliko večje je naše pravo do Bosne, ker je posvečeno od narave, od sorodstva, krvi in jezika!

Neumestna politika čeških radikalcev.

Danes se izvoli v parlamentu odbor 52 členov z nalogo, da razpravlja o vprašanju narodnostnih manjšin v državi in da bi konkretiziral zakonske načrte, ki bi končno podali praktičnost § 19. drž. tem. zakona, ki za Nemce v tej državi zastoni obstoji že nad 40 let. Ali s tem nekako tolažljivim začetkom rešavanja takozvane avstrijske krize se pojavlja drugo vprašanje, ki skoro gotovo razcepi vrste „Slov. enote“.

Mislimo na že naznanjeni izstop čeških radikalcev iz „Slov. enote“. Izjavili so namreč, da izstopijo iz „Slov. enote“, če ta odneha od obstrukcije. Češki radikalci se protivijo namreč predlogu posl. Stölzela za izvolitev gori omenjenega odbora 52 členov, držbe se uporno češkega državnega prava, ki da ne dovoljuje, da bi se češka stvar reševala v dunajskem parlamentu, če se ni popraj sklepalo v češkem deželnem zborni. Češki radikalci odrekajo torej parlamentu kompetenco za reševanje vprašanje o narodnih manjšinah, ker ima isto jedro v češko-nemškem konfliktu in da ta konflikt ne spada na Dunaj, ampak v Prago.

Mislimo, da govorimo v imenu vsega jugoslovanskega naroda v monarhiji, če označimo stališče čeških radikalcev — ozirajoč se na sedanje razmere — kakor pretirano in škodljivo in to ne v zadnji vrsti za Čehoslovenijo.

Ne moremo oporekati dejstvu, da je v prvi vrsti žilava borba Čehov v Avstriji izzvala narodnostno vprašanje in da je ona prisilila do včeraj absolutne gospodarje Nemce v popuščanje in politiko kompromisov. Istodobno pa moramo naglašati, da ni res, da bi se sedaj omejevalo narodnostno vprašanje samo v mejah dežel krone sv. Vavla.

Ob češko-nemškem obstoji tudi jugoslovansko-nemško, oziroma italijansko vprašanje. In mi mislimo, da Jugoslovani morejo zahtevati od svojih severnih bratov, da pokažejo sedaj svojo slovansko solidarnost v podpiranju našega dela za rešitev vprašanja našega obstanka, ko se od nas

zahteva, da se zavzamemo za zmago čeških stvari.

Ali češki radikalci najhropneje, in ostali njihovi sorojaki, razun Masaryka in Drtine, uaglašajo prilično brezpogojno svoje državno pravo ter so temu na ljubo pripravljeni žrtvovati nas in vse naše potrebe. Vprašamo: komu na korist?!

Niti mi nismo za to, da bi se Bienenrthova vlada odkupila s tako malo ceno; niti mi ne pričakujemo šudežev od dela parlamentarnega odbora, ki se danes poraja, ker je izključeno, da bi se v par sejah parlamentarcev rešilo vprašanje, ki muči monarhijo 60 let, ali resničneje: odkar ona obstoji.

Vendar nam narekuje politična oportuniteta in zdravi razum, da bi poskušili sredstvo, ki nam škodovati ne more, če ne bo koristilo. Da, v vprašanju koristi ali škode delovanja imenovanega odbora leži glavno vprašanje. Saj Čehi sami priznavajo, da žele sporazuma, da hočejo mir ob poštenih pogojih: sedaj se je že treba približati zeleni mizi in delati. Naj Čehi vstopijo v odbor s svojim državnim pravom in zahtevajo, da se češko-nemške razmere urede na njegovem temelju! Tudi o tem se bo razpravljalo in videlo se bo: koliko kdo hoče dati in koliko kdo sme vsprejeti.

Ali a limine odbivati kompromisno akcijo ne gre, ker slednjiš ne preostaja drugega razen parlamentarnega orožja, da žnjim izvojujemo svoje pravice, ali z drugimi besedami: spremembo sistema.

Toda tu je po sredi drugo vprašanje. Tu prihajamo na vrsto tudi mi: Slovenci in Hrvatje iz Primorja, Koroškega in Stajerskega! Ko bi mi južni Slovani privolili v stališče čeških radikalcev, da se narodno vprašanje reši izključno v deželnih zbornih, bi bilo naše narodno vprašanje zelo hitro rešeno: italijanske oziroma nemške veščine v naših deželnih zbornih bi hitro napravile „kvit“ z vsemi našimi narodnimi težnjami, ker mi nimamo državnega prava, ali bolje rečeno: ker večina našega naroda v teh pokrajinah nima večine v zakonodajnih zastopih, da bi naredili to, kar je možno Čehom doma!

Ali nas umejo češki radikalci? Ali nas umejo, zakaj smo mi za parlamentarni odbor po predlogu dr. Stölzela in za njegovo delovanje? Mi hočemo foruma, kjer se bodo poslušale naše želje in naše zahteve. Mi hočemo državnega faktorja, ki bo po pravici tolmačil zakon, ki nam ga sedaj krojijo šovinistični gospodarji: na eni strani Italijani, na drugi Nemci! Z eno besedo: Mi hočemo, da bi najkrajšim potom dospel v parlament zakon, ki naj naredi konec brezakolitosti, ki nas na podlagi sedanjih elastičnih zakonskih določeb — udukuje in ubija!

Sicer bi se tudi z naše strani mogla igrati struna državnega prava. Kaj bi rekli Čehi, ko bi dalmatinski poslanci, ki nikakor ne spadajo na Dunaj, nenkrat izjavili: Slovanski bratje, mi gremo v Zagreb, na Dunaju nimamo ničesar opraviti?! To je — hrvatsko narodno pravo. Ne, ne, rekli bi vsi Čehi nenkrat, ostanite tukaj z nami, ker na Dunaju potrebujemo mogočnih in številnih slovanskih vrst proti Nemcu! Kramo! In mi slušamo severne brate stojmo na njih strani, ker se zanašamo na potrebo slovanske sloge in edinstva.

Ali hočejo pak Čehi sedaj poslušati nas, ko jih pozivljamo: Slovanski bratje, popustite za hipček od svojega radikalizma in brez vaše škode, samo toliko deloma posebne okoliščine,“ je rekel hladno. „General me je poslal, da vas prosim, da opustite svojo včerajšnja namer. Vse, kar ste izmislili, je sicer zelo ostroumno, toda on me je zato naprosil, da vam dokažem, da se vam ne posreči. Še več, baron vas ne vsprejme in ima naposled vse pripomočke, da se reši nadaljnih neprijetnosti od vaše strani. Uvidite sami! Zakaj bi radi nadaljevali to zadevo?!

General vam obljublja, da vas pri prvem ugodnem slučaju zopet vsprejme in vam za ta čas zaračuni plačo, vos appointements. Saj je to dovolj ugodno, kaj ne?

Zavrnil sem ga popolnoma mirno, da se nekoliko moti; da me morebiti baron ne samo ne bo zapodil, ampak me cele poslušal. Prosil sem ga, da naj le prizna, da je gotovo samo iz tega vzroka prišel, da bi izvohal, kako bom pristopil k celi stvari.

„I, če je generalu toliko ležeče na tem, tedaj je umevno samo po sebi, da bi mu bilo zelo všeč izvedeti, kaj in kako naredite? To je itak popolnoma naravno!“ (Pride še).

PODLISTEK

21

IGRALEC.

ROMAN. - IZ SPOMINOV MLADENIČA.

Ruski spisal F. M. Dostojevskij. Poslovenil R. K.

VII.

Zjutraj sem pozval natakarka in mu povedal, da naj mi piše račun posebej. Soba ni bila tako draga, da bi se tega ustrašil in se popolnoma izselil iz hotela. Imel sem šestnajst zlatov, a tam... tam morda bogastvo! Čudovito! Dasi še nisem ničesar priigral, vendar ravnam, čutim in mislim kakor bogatin in se ne morem predstavljati drugačnega.

Cetudi je bila še rana ura, sem se hotel takoj odpraviti k m. Astleju v bližnji „Hôtel d'Angleterre“, kar je nenadno prišel k meni des Grioux. To se še ni nikoli zgodilo: vrhu tega pa sva si bila zadnje čase s tem gospodom v naj-

hladnejših in zelo napetih odnosajih. Javno je kazal in se celo trudil kazati svoje zaničevanje do mene; jaz — jaz pa sem imel posebno vzroke, da mu nisem bil naklonjen. Skratka: sovražil sem ga. Posel njegov me je presenetil. Uganil sem takoj, da se je skuhalo nekaj posebnega.

Vstopil je zelo prijaznega obraza in izustil kompliment na račun moje sobe. Vidé, da imam v roki klobuk, je poprašal, ali grem tako rano na izprehod. Ko je začul, da grem k m. Astleju po opravih, je pomislil, preudaril in naredil nenavadno skrbipoln obraz.

Des Grioux je bil, kakor vsi Francozi, vesel in ljubezniv, kadar je bilo to potrebno in koristno, in neznosno pust, ko tega več ni bilo potreba. Francoz je redko naravno ljubezniv; ljubezniv je vselej tako nekako na povelje, iz preudarka. Ako vidi potrebo, da je sanjav, originalen, nevsakdanji, tedaj se njegova sicer bedasta in nenaravna fantazija oživotvarja s pomočjo že preje navzetih in neokusnih oblik. Naravni Francoz sestoji iz meščanskega, malenkostnega, vsakdanjega pozitivna in je sploh najdolgočasnejše bitje na svetu. Po mojem nazoru se vzhicajo nad Francozi

samo novinci in posebno ruske gospice. Vsak preudaren človek pa takoj opaža neznosno zastarelost nekdanj navzetih oblik njihove salonske ljubeznivosti in veselosti.

Prišel sem k vam po opravih,“ in začel nenavadno oblastno, dasi uljudno, „in sicer, kar vam nočem skriti, kakor generalov odposlanec, ali boljše rečeno: posrednik. Ker razumem premalo ruski, nisem včeraj skoro ničesar razumel; toda general mi je vse natanko razložil in priznavam...“

„Toda čujte, m—r des Grioux“, sem ga prekinil, „vi ste si vzeli v tej zadevi nalogo posrednika. Dasi sem samo „un outchitel“ in se nisem nikdar pehal za čast, da bi postal bližen prijatelj te rodbine in stopil ž njo v kake posebne intimne odnose, vsled česar tudi ne poznam vseh okoliščin, bi vas vendar rad vprašal, ali spadate vi sedaj že popolnoma k tej rodbini? Vi se namreč tako zanimате za vse, da prevzimate pri vsaki priliki tako ulogo posrednika...“

Moje vprašanje mu ni bilo po volji. Preveč je bilo zanj prozorno, a zareči se ni hotel.

„Vežejo me z generalom deloma posli,

šasa, da pridemo mi do sapa, ter nam pomagajte, da bi prišli do svojih najprimitivnejših ljudskih pravic?

Dromimo, ker zdi se, da je češkim radikalec več do efekta svoje radikalne gonje pred širokimi ljudskimi masami, nego do realne koristi, ki jo prinese samo trezna, premišljena politika blažih politikov!

Impozantna manifestacija goriških Slovencev za narodno šolstvo.

Kakor smo bili že javili, se je vrtil minulo nedeljo shod v Gorici v prilog slovenskemu šolstvu. Shod je bil impozanten. Udeležilo se je shoda tudi mnogo narodnih dam. Predsedoval je dr. Dereani. Govorili so: Gabrček, dr. Podgornik in dr. Dereani. Sprejete so bile enoglasno sledeče resolucije:

„Javni shod v „Trgovskem domu“ v Gorici dne 28. nov. 1909

naglašajo:

1. da v pokneženi grofovini goriško-gradiščanski živita edino slovensko in italijansko oz. furlansko ljudstvo in da so pripadniki katerekoli druge narodnosti v naši deželi le slučajni priseljenci, ki ne tvorijo niti v eni občini avtohtone manjšine;

2. da sta torej v tej deželi edina deželna jezika slovenščina in italijanščina, kar se je naglašalo s primernim povdankom tudi v deželnem zboru goriškem ob mnogih prilikah od l. 1862 dalje in kar je dejanski dokumentovano z najtočnejšo doslednostjo v vsej naši deželni zakonodaji in upravi;

zato protestuje:

3. da se od strani c. kr. vlade ali njenih organov vsiljuje tudi v našo deželo nemški jezik in s tem povzbuje invazijo nemškega uradništva na škodo domačinov;

obžaluje:

4. da sodeželani italijanske narodnosti še ne morejo ali ne morejo razumeti tega našega edinopravnega stališča, ki daje obema narodnostima v deželi najtrajnejše poročstvo v dosego polne enakopravnosti in enakoveljnosti z drugimi narodi v deželi, — marveč vidijo v nas Slovenceh svojega nasprotnika, kateremu v narodnem, političnem ali kulturnem pogledu ne privoščijo nič tega, kar zahtevamo za-se;

zato zahteva:

5. da se po vzgledu na Nižjem in Spodnjem Avstrijskem, Solnograškem in Predaleškem potom deželne zakonodaje uveljavi polno načelo dvojezičnosti naše dežele, izključivši uradno rabo kateregakoli tretjega jezika;

6. valed tega načela in dejstva zahteva dalje:

a) naj šolske oblasti prekrbe slovenskemu prebivalstvu v Gorici na primernih mestih zadosti ljudskih in meščanskih šol;

b) c. kr. učna uprava mora odpraviti nemški učni jezik na gimnaziji in realki ter ta dva zavoda razdeliti v dve samostojni gimnaziji in realki s slovenskim in italijanskim učnim jezikom;

c) enako razdeliti c. kr. žensko učiteljsko v Gorici;

d) takoj spremeniti učni načrt na češki in deklinski vadnici, da bosta odgovarjali namenu in pomenu „uzorne šole“ za hospitacije in vaje bodočih učiteljev in učiteljic, kajti v sedanjih obliki so to le šole „posamevalnice“ in nimajo nikake pravice do eksistence;

e) c. kr. učna uprava v naši deželi ne sme vzdrževati c. kr. vadnice v nedeželnem jeziku, ker v deželi ni učiteljske, ki bo vzgajalo nemške učitelje ali učiteljice, zato mora opustiti najnovejšo c. kr. (ovo) nemško vadnico v Gorici, ki nima pravice do obstanka;

7. c. kr. učna uprava je dolžna poskrbeti tudi Goriškim Slovencev iz sredstev, ki jih državni zbor v izdatni meri dovoljuje leto za letom, zadostno trgovskih in strokovnih šol.

II.

Izvrševalnemu odboru narodno napredne stranke se nalaga, da to resolucijo sporoči na pristojna mesta ter za vsak poseben slučaj po naših intencijah podrobneje utemelji zahtevo slov. ljudstva na Goriškem.

Ako nam bo dopuščal prostor, prinesemo jutri obširneje poročilo.

Zastrupljenalec častnikov prilet?

Konečno so torej baje dobili zastrupljenca častnikov generalnega štaba. Tako vsaj sodijo. In vsi znaki kažejo, da je nadporočnik Adolf Hofrichter res iskani morilec. On je bil na vrsti, da ga ob zadnjih povišanjih pokličejo v generalni štab, ali prežri so ga. Preskočili so ga mlajši. Imel je torej razloga za maščevanje. Ali je pa mož to tudi resor? Pisava na hektografskih listih, ki so bila priložena pošiljatelj strupa, je alična pisavi nadporočnika Hofrichterja; on je kupil akatije, v katerih so bile kroglice s strupom, on je kupil oblate, ki so enaki onim, v katerih je bil strup; on je kupil kuverte, ki so enake kuvertam, v katerih so bile pošiljatelj strupom, in konečno je bil on dne 14. t. m. zjutraj, to je ono jutro torej, ko so bila ona pisma oddana na pošto, na Dunaju.

Je vendar? Ali dokazuje vse to že krivdo osumljenega s popolno gotovostjo? Ali ne bi bilo možno, da je vse to le vrata slučajev, ki so sicer čudni, a vendar možni, tudi brez vsake zveze z afero zastrupljenja!

Stvar preiskave bo torej, da prinese luč v to temno zadevo. A tu je vsakako prav malo jamstva, da se bo preiskava vodila na način, ki bi mu se ne dalo oporekati, kar vodi preiskavo vojaška sodnija po predpisih, ki so stari že preko 150 let!

Vojaško kazensko postopanje.

Aretacija nadporočnika Adolfa Hofrichterja, radi suma, da je on provzročitelj poskušene in v enem slučaju tudi izvršene zastrupljenja častnikov, je opozorilo široko javnost na način vojaškega kazenskega postopanja. Za naše civilno kazensko postopanje je zastarelo in ne odgovarja več duhu našega doba. A kaj naj rečemo šele o vojaški kazenski proceduri, ki je že 150 let stara, to je, še iz dobe Marije Terezije!!!

Postopanje je strogo tajno. Preiskavo vodi avditor, vojaški sodnik, ki je v eni osebi preiskovalni sodnik, državni pravnik, branitelj in sodnik!

Ko je preiskava dovršena, se zbere takozvana vojna sodnija. V tej sodnji so zastopane pri prostakih in podčastnikih vse širše, počenši od prostaka pa do majorja. Pri častnikih je sestavljena sodnija iz samih častnikov. Sodni dvor, ki bo sodil nadporočnika Hofrichterja, bo sestavljen iz dveh poročnikov, dveh nadporočnikov, dveh stotnikov, enega majorja in avditorja. Major je predsednik in ima dva glasa. V vsem se torej odda devet glasov.

Kaka razprava se ne vrši. Obtožnica se pokliče. Obtoženec mora poslušati „habacht“, da se mu prečita njegova izjava. Vprašajo ga, če ima še kaj pripomniti, ali ne sme se morda braniti. Povedati sme samo kaj, česar preje še ni povedal. Ob enem ga vprašajo, če ima kak razlog za odklonitev katerega sodnikov. Potem ga zopet odvedejo. Avditor začne tedaj čitati epise. Ali navedbe prič se niti ne navajajo. Avditor podaja iz spisov enostavno mnenje, ki je je dobil on sam.

V spise „sodniki“ nimajo pravice pogledati! Da tako postopanje ne nudi nikakega jamstva proti krivični sodbi, je jasno! Potem, ko je avditor prečital epise, to je, podel svoje subjektivno mnenje o procesu, stavi ob enem svoj predlog, ali in koliko naj se obtožnica obsoji, ali pa naj se ga oprostijo. O tem predlogu se potem ne vrši nikako posvetovanje. Sodnike za prejo vsakega v svojo sobo, kjer imajo posamično razmišljati, če je li obdolženec kriv ali nedolžen. Pojasnil sodniki ne smejo zahtevati. Ko se zopet sestanejo, ima vsakdo samo glasovati z da ali ne. Večina glasov odloča v priporočbi ali oprostitvi.

Za čin, katerega je obdolžen nadporočnik Hofrichter, določa vojaški kazenski zakon smrt na vešalih. Ako bi pa on čina, radi katerega je obtožen, ne priznal in bi mu se tega tudi s pričami ne dalo brezdomno dokazati, bi ga mogli obsojiti največ v dvajsetletno ječo.

DUNAJ 29. Mej tem, ko trdi večina listov, da je nabrani proti Hofrichtertu že dovolj ovrđljivih znakov, trda drugi, da je rum še bolj potrjen, ker je dokazano, da je Hofrichter kupil šapirograf v obliki kvarta. Kljub temu pa treba, da se te dokaze še v maršičem spopolni. Posebno bi to trebalo glede nabave večje množine cinkalija. Hofrichtertova družina in posebno njegova žena so prepričani, da je nedolžen.

Na podlagi soglašajočih poročil, je Hofrichter od sobote naprej neprestano potr. Kakor znano, je bil začetkom neverjetno miren.

Danes predpoldne je bil prvokrat zaslišan v garnizijskem zaporu. Prvo zaslišavanje bo trajalo prično osam dni. Potem začne šele redna preiskava.

Dnevne vesti.

Kaka se lažejo! Lahoni raznašajo po mestu laž, da smo mi odložili nedeljski shod v Narodnem domu — iz straha pred njimi! Govore tudi, da so, čim so doznali, da smo mi odložili svoj shod na prihodnjo nedeljo — sklicali tudi oni svojega za ravno ta dan! Kolikor besedi, toliko laži. Slovenci so odgodili svoj shod šele, ko so doznali, da so Lahni odložili svojega. Ker pa Lahni protestirajo proti slovenskim šolam, hočemo tudi mi, ravno istega dne povedati svojo. Kedo je v strahu torej? Laž ima kratke noge!

Hrvatska imena ulic v Ljubljani. Iz Ljubljane javljajo, da je tamošnji mestni zastupnik imenovali dve ljubljanski ulici „Vrator“ in „Jelačičeva ulica“, a enega trgov „Hrvatki trg“.

Hrvatski tečaj „Ruskega kruška“ šteje sedaj trideset učencev. To je najboljša pričevala za metodo, ki jo ima sedanjí učitelj hrvaščine. Priporočamo še enkrat vsem tistim, ki se niso vpisali v ta tečaj že prvega meseca, naj to store sedaj, ko začne drugi mesec pouka. Če se prijavi še par učencev, uredi se tudi tretji tečaj. Sedaj se poučuje ob ponedeljkih in četrčkih od 7.30—8.30 in ob torkih in petkih od 7—8 zvečer v ul. G. Galati, 12. II.

Klin s klinom. Prihodnjo nedeljo se snidejo v gledališču Politeama Rosseti sinovi dedne kulture, da na „slovesen“ način protestirajo proti našim zahtevam po — slovenskih šolah za Slovence!

Vsa tržaška in izventržaška laška „civilizacija“ mora, na poziv laškega učiteljstva protestirati proti onim, ki iščejo in zahtevajo kulturnih hramov za svoje otroke in dijake!

Ko bi slovensko učiteljstvo sklicevalo sličen shod proti kateri si bodi drugi narodnosti v deželi, bi slovensko ljudstvo obrnilo hrbet sklicateljem. Lahni pa bodo nastopili v masah in žalilo se bo vse, kar je slovenskega. Divjake in barbari nas bodo imenovali in to ob priliki — ko bodo nastopali proti našim kulturnim zahtevam!

Ker gre tu za našo kožo, je povsem umestno in dobro, da je tudi — naša politično društvo sklicalo za v nedeljo protestni shod v „Narodni dom“. Ta shod se ima vršiti v protest proti onim, ki hočejo, da mi ostanimo na večne čase v temi — proti podivjanim Lahonom. Mestni in tudi okoliščanski Slovenci ne moremo mirno trpeti, da nam naši vele-civilizovani sosedje zapirajo, ali vsaj skušajo še nadalje zapirati pot do omike! Mi moramo in hočemo pokazati in dokazati, da se ne puščamo še dalje odtrivati od hramov kulture in napredka!

V mestu hočemo, da Slovence slovenskih šol! V Škorklji—Kolonji, v Sr. M. M. spodnji v Kladnu in Rocolu in Padričah hočemo ljudskih šol v našem jeziku, a na srednjih šolah hočemo slovenskih vsoprednic!

To naj se na javnem shodu kategorično zahteva, a lahonske „protestante“ naj se ožigosa pošteno in tako glasno, da bodo čula tudi kosmata ušesa središnje vlade na cesarskem Dunaju.

Slovenski starši.

Iz krogov trgovcev z jestvinami. Kakor vam je znano, je združeni odtok vložil pritožbo ničnosti proti občnemu zboru Zadruga, ki se je vršil januarja mes. t. l.

Pritožba je bila te dni rešena takole:

Prve 3 točke dnevnega reda je c. kr. obrtna oblast pripoznala veljavnimi, druge 3 pa razveljavila.

Torej prve 3, kjer gre za odobrenje bilance za leto 1907 in proračuna za leta 1908—1909 je oblast odločila v prilog Zadrugi, tako, da bo na ta način lahko pobirala člensrino in bo zamagla mirno nadeljevati svojo delo nam v škodo.

Druge 3 točke, to je potrjenje novih pravil zadruga in pomočniškega zbora, je obrtna oblast razveljavila, vedoč dobro, da ima — če tudi jih občni zbor ne bi vsprejel — obrtna oblast na podlagi novega zakona pravico, potrditi jih, in s tem bi mi ne imali nikakega zadoščenja.

To imamo torej zopet nov dokaz, kako slavna c. kr. vlada Slovence — podpira!

Naj le trdi „Piccolo“, da smo mi favorizirani od vlade, ali dejstva govore jasno, da le Italijani uživajo tu vso pravico, ker gornji slučaj kaže, kako se vse rešuje po želji Italijanov.

Mi smo predlagali, da se povodom izdajanja novih določb o nedeljskem počitku stvar uredi tako, da bodo ta določila enakoveljavna za vso tržaško občino. A glej: nova uredba določuje, da se trgovine zapirajo samo v mestu in deloma v spodnji okolici, dočim so Škedenj, Barkovlje in vsa zgorajja oklica popolnoma izpuščeni na škodo naših trgovcev v mestu. Bog sam vedi, kaj vse še dobe ti naši ljubi Italijani! Saj je dovolj, da odpro svoja usta in že so jim oblasti na ulogo! Ali odkrito in naravnost hodi povedano c. k. obrtni oblasti in c. k. namestništvu, da se mi vsega tega ne strašimo in da se bomo do skrajnosti borili za svoje pravo. Praznih obljub smo že sili. Mi zahtevamo popolno enakopravnost v zadrugi, ali pa naj nam dajo samostojno zadrugo! Potem bo konec vseh homatij.

Ob tej priliki opozarjamo naše tovariše, naj nikdo ne plača pristojbin zadrugi, kakor tudi ne onih bolniške blagejue, ako se mu ne izda slovenska pobotica! Bodimo složni! Vstrajajmo. Mi se ne smemo utruditi. Naš boj bo trajal, dokler ne dobimo tega, kar je naša pravica. Tujega ne zahtevamo nič.

Dajo na nam, kar je našega, pak mirna Bosna! To naj se dobro zapomnijo kompetentne oblasti!

x Izgonska pravica občine. Sodnijska kaznovanja nimajo omadeževanosti za potrebno posledico. V mestu N. na Češkem bivajoči Josip K. je bil izgnan iz občine N. in županstvo v N. je utemeljilo izgon s tem da je bil K. radi nedovoljenega ribarenja v tujih ribjih vodah sodnijsko kaznovan na dvajsturni zapor zaradi prestopka poskušene tatvine.

Njegov pravni pripomoček proti izgonu je ministerstvo notranjih stvari zavrnilo instancnim potem in sicer izključno zaradi tega prestopka. V ostalem ni dalo vedenje izgnanega K. niti sodnji, niti policijski oblasti poverda, da bi postopali proti njemu.

Opazke občinskega predstojnika, da je z izgonom hotel osvoboditi meščanstvo neprijubljene političnega agitatorja, politične oblasti niso upoštevale. Proti zgoraj navedeni ministerški odločbi se je Josip K. pritožil na upravno sodišče, ki je s svojim razsodilom dne 13. novembra 1906 št. 12 033 razveljavilo izpodbijano odločbo, ker je zakonito neutemeljena, in sicer iz sledečih razlogov.

Ako se uvažuje, da se beseda „omadeževan“ ne sme tolmačiti tako, da vsako sodnijsko kaznovanje izključuje neomadeževanost; marveč, da je v smislu zakona amatrati vedeje „omadeževan“, ako provzroča izgubo osebnega ugleda, državljanskega spoštovanja v družabnem krogu, ki mu določnik pripada — se prihaja do zaključka, da vsako posega-

nje v pravice drugih, ki se je z njim ravnalo v smislu kazenskega zakona kakor s „tatvino“, nima za posledico izgube neomadeževanosti. Zlasti ne nastopa to pri kaznivih dejanjih predležee vrst, ki jih smatra ljudstvo, (ako posebne okoliščine ne zahtevajo drugočnega tolmačenja) za dogodke manj važnosti, ki ne puščajo vsikdar madeža na časti kaznovanega.

V ogleld temu stvarnemu položaju se ne sme trditi, da si je pritožnik iz razloga, da je enkrat poskusil ribariti v tujih vodah, v družabnem krogu, ki mu pripada, naprtil omdaščevalno grajo, bivstveno zmsnjajnje ugleda in da si je zaslužil zaničevanje.

Iz tega je sledilo, da za izgon pritožnika iz mesta N. niso bili dani predpogoji, pod katerimi sme občina izdati tako odločbo, in je upravno sodišče vsled tega ugodilo njegovi pritožni za razveljavljanje odločbe.

Miklavžev večer tržaškega „Sokola“. — Na opetovano priprošnjo je v dobil veselični odtok „Sokola“ zastopni brzojav: „Ker ste bili leta 1909 dobri in pridni, zato pridem v soboto zvečer mej vas in nastopim z ono veličastjo in enakim spremstvom, kakor se je to zgodilo l. 1899 na Miklavževem večeru v redutni dvorani „Politeama Rosseti“.

Darila bodo razdeljena po zasluženju, pokarano bo, kar je slabega, a pohvaljeno in blagoslovljeno, kar je dobrega. — V to ime pošilja iz nebesnih višav očetovske pozdrave — Miklavž.

Torej Miklavž v nastop bo letos v enakem sijaju in veličastju, kakor l. 1899! — Kedo tedanjih vdeležencev se ga ne spominja z veseljem in radostjo?!

Pripravite se torej vai zavedni Slovenci in Slovenke in prihičite v soboto ob 8. uri zv. v gledališčno dvorano Nar. doma, ki naj bo napolnjena do zadnjega kotička.

Ob enem opozarjamo slavno občinstvo, da naj se darovi pravočasno, z nastančnim naslovom na onega, ki mu je dar namenjen, in kolekovani z narodnim kolekom, oddajo vratarici „Narodnega doma“ gospej Bičkovi.

Naslov „gospod“ je pravosodno ministerstvo podelilo pri sodiščih in kazalnicah službojučim poduradnikom. Doslej so poduradnike, izlasti paznike klicali njih predstojniki samo z imenom, sedaj bodo morali pa predstojniki v uradnem poslovanju ogovarjati te poduradnike z „gospod“.

Poučevanje češkega kružoka vrši se vsak terek in petek od 7—8 uri zvečer v prostorih šole sv. Cirila in Metoda na Acquedotto. Ruski kružok.

Tržaška mala kronika.

Ivan Montani, 42-leten kočijaž g. Scaramangà, je predčerašnjem zvečer po svoji navadi šel spat v sobico čit hlera v ulici Cologna št. 3. Bodisi da je izumrlo preveč plina iz odprte cevi, bodisi iz drugega razloga — plin se razlil po celi sobi in zjutraj so našli očeta in fanta malone zadušena. Bila sta v nevesti. Takoj so zdravniško postajo poklicali na pomoč, ki je bolnika spravila v bolnišnico.

Tatovi v treh vilah. — Uzmoviči aretirani. — V vilo „Irene“, ki se nahaja ob „Passaggio S. Andrea“ in je last stavbenega podjetnika Aleksandra Hummel, ki pa biva čez zimo v svojem mestnem stanovanu na trgu Giuseppina šte. 2. so v noči od 20. na 21. septembra vlomili neznanci. Uloomci so zlezli čez ograjni zid in so s pomočjo lestve prišli na balkon.

Medtem ko je eden przil na balkon, splazil se je drugi ob cavi za odtokanje dežavnice na streho, prišel odtod v nestrane prostore in na to odpel tudi svojemu drugu.

Plen tek nočnih obiskovalcev je bila ena zlata vratna verižica, in ena zlata pasna verižica s tremi biseri.

V noči od 10. na 11. oktobra so vilo g. Haggiconsta, ki se nahaja tudi v „Passaggio S. Andrea“ tudi obiskali nepovabljeni nočni gostje, ki so iz ulice Murat zlezli čez ograjni zid in vlomili v postelje. — Iz ene sobe, ki leži v pritličju, ukrali so več velikih Sèvres-ovaz v vrednosti K 150, ki so jih skrili na nekem sosednjem, neobdelanem zemljišču v ulici Remota.

Medtem pa, ko so bili uzmoviči zopet na delu, so jim drugi doslej neznaní stanovski tovariši pobrali one posode in jih spravili v lasten brlog.

Tatovi so razven teh vaz odnesli iz vile eno s srebrm okovano povečalno steklo z vtisnjenimi črkami E. H., dve škatljice iz novega srebra, dva bronasta kipa, eden površnik, eden revolver dva para ženskih čevljev in še mnogo drugih predmetov.

V vilo „Irene“ so v noči ob 12. na 13. t. m. zopet uloomili. — Tatovi so odnesli s seboj: par zlatih uhanoz v ametisti, 3 zlate gumbe z biseri, eno dragoceno vilo iz l. 1800, eno rokokostensko uro, eno slonokoščeno durnarico, en nožiček itd.

Predčerašnjem ob 11.30 uri dopoldne zapazili sta dve mali deklici v ulici Tigor dva moža, ki sta se splazila čez ograjni zid na vrt vile g. Alberta Cosulich, v kateri pa sedaj nikdo ne biva. — Naglo sta hiteli sporočiti to, kar sta videli, na bližnji policijski inspektorat, odkoder sta se podala takoj dva redarja v vilo in jo preiskala. — Na podu našla sta za sodi skrita dva moža, katara sta bila nato sratirana.

Na inspektoratu sta izpovedala, da sta eden 20-letni Herkulica Matich iz Poreča, ki

se klati po Trstu brez posla in brez sredstev in njegov tovariš 24-letni brezposleni kovač Vencelav Bauer iz Čakkega.

Po daljšem zadržanju sta oba priznala, da sta ona dva ulomila v vilo "Irene" kakor tudi v ono g. Haggiconsta. — Od ukradenih predmetov so se skoraj vsi našli. Nekaj ukradenih dragocenosti, ki so se jima zdele brez vrednosti, sta pri delitvi plena v ljudski kavarni v ulici della Loggia zmetala na cesto, kjer jih je pobralo neko dekle.

Na podu vile g. Cosulich našla sta darja, tudi nabasan revolver.

Kotodar in vreme. — Danes: Andrej ap. — Jutri: Eligij šk.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 10° Cels. — Vreme včeraj: lepo.

Vremenska napoved za Primorsko: Večinoma jasno, semetertja megleno. — Zmerni vetrovi. — Temperatura hladna. V začetku lepo, potem motno.

Naše gledališče.

Iz pisarne našega gledališča se nam naznaja, da se bo prihajajoči teden vprizorila Štešova veseliga "Vročica tla"; dne 3. t. m. pa bajka s petjem "Janko in Metka".

Tržaška gledališča.

TEATRO VERDI. — Včeraj se je z urednikom igrala drama Antona Traversi "Poštena žena". Danes se zaključuje Garavaglia-ova sezona z "Morte civile".

Društvene vesti.

Odbor pevskega društva "Ilirija" se tem potom najstarejše zahvaljuje vsem, ki so v nedeljo dne 21. t. m. ob priliki koncerta v Rimanjih kakor tudi pripomogli, da je isti vepel tako sijajno v vsakem občiru, vzlic ekrajno neugodnemu vremenu. Idasti gre hvala vrlim Rimanjem, ki so prihiteli v tako častnem številu, da je bila prostorna dvorana "Nar. Doma" natlačena polna. Še enkrat srčna hvala Rimanjem in drugim gostom živeli! na veselo svidenje. — Odbor pevsk. društva "Ilirija".

Telovadno društvo
TRŽAŠKI SOKOL

Danes zvečer ob 9 in pol uri (takoj po pevaški vaji) v restavraciji Balkan seja veselice-nega odseka.

Ker je ta seja radi Miklavževega večera zelo važna, naj se jo zagotovo udeležijo ne le vsi člani odseka, temveč tudi oni bratje ki bodo ob Miklavževem nastupu sodelovali — Na zdar!

Slovensko akad. društ. "Ilirija" v Pragi bo imelo svoj II. redni občni zbor 2. decembra 1909 ob 8. uri zvečer v prostorih restavracije Schöblla v "Pokornych" Jasna ulica. Slovanski gostje dobrodošli.

Veselični odsek "Trgovskega izobraževalnega društva" v Trstu, ima dnevni v društvenih prostorih sejo.

Miklavžev večer z razgovornim vstopnim priredili "Čitalnica" pri av. Jakubu v nedeljo 5. decembra ob 4. uri pop. Dajala se sprejemajo vsaki večer od 8—10 v Čitalnici, ali čez dan pri družini Kompara.

Glasbeno društvo "Trst" vabi vse gg. pevce in pevke na glavno pevsko vajo za mešani zbor, ki se vrši jutri v sredo ob 8. uri zvečer. — Danes tambureška vaja. Ker naš pevski in tamb. zbor nastopita v soboto dne 4. decembra na koncertu bratrskega društva "Jadrin", so gg. člani naproseni, da se polnoštevilno udeležijo tih vaj. Sprejemajo se novi člani. S. Sebastiano, 6. I.

Darovi.

— V isti namen daroval g. Katalan Josip pripadajočo provizijo od "Zahvale" za pevsko društvo "Zarja" K 480 in g. Ljudevik Gerzina, ker ni mogel radi odsotnosti položiti ovelič na krsto pokojnega, daroval je pevskemu društvu "Zarja" 5 kron.

Hvala vrlim Rajničem, ki so dali toli lep izgled, kako treba na koristen način slaviti spomin dragih pokojnih! In uverjeni smo tudi, da je bil način počestitve njihovega Rudolfa nardžalni in najljubši izraz sočutja spoštovani družini Mikeličevi! Saj je ta družina v nezmajljivi zvestobi udana istim ciljem, za katere delujejo naša društva.

— V isti namen daroval je g. Venuti Just 10 kron in g. Miha Pužar 5 kron za pevsko društvo "Zarja".

V počestitve spomina pokojnega Rudolfa Mikeliča so darovali rodbini Mikelič-Pertot za pevsko društvo "Zarja" v Rojani 20 kron, moški podružnici družbe sv. Cirila in Metoda na Greti 10 kron in dijaškemu podpornemu društvu 10 kron.

— V isti namen nabrala je g. Ljudmila Katalanova med prijatelji pokojnega za moško podružnico družbe sv. Cirila in Metoda na Greti 15 kron.

Moški podružnici sv. Cirila in Metoda v Trstu daruje g. Ivan Pecikar iz Davina K 240 v poravnano računa za brzojavo o priliki deželnozbornih volitev na Goriskem meseca oktobra t. l. — Denar brani uprava. "Sentflorijanski farizeji" darujejo "Dijaškemu podpornemu društvu" v Trstu 10 K. Denar brani uprava.

O priliki krsta sina Rebule Lovrenca, peš. mojstra na Belvederu, je obrabl Fran

Rebula, čevljaraki mojster s Kjadina, med gosti 10 K. Ker se je očetu mladega Lovrenca svota zdelo majhna, podarja še on 5 K in nabiralac 2 K, skupaj torej 17 K. (V kateri namen? Op. uredništva). Srčna hvala na biralcu Franelu, kakor tudi vsem darovateljem!

Za zavod sv. Nikolaja so darovale Litijake in Ljubljanske dame ob priliki slavlja g. Karle Ponikvar kakor preostanek od šopka 15 kron, od razprodanih razglednic 20 kron skupaj 35 kron. Lepa hvala!

Za žensko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda je darovala gospa Pavla Gržica mesto cvetk na krsto svojemu pok. bratancu g. Rudolfa Mikelič 5 kron. Srčna hvala!

Nar. delav. organizacija

Nedeljski shod okrajne skupine N. D. O. v Škedenju. V dvorani "Gospodarskega društva" v Škedenju, ki je bila napolnjena do zadnjega kota, se je minulo nedeljo vršil javen shod okrajne skupine N. D. O. v Škedenju. Buro pozdravljen je govoril tov. dr. J. Mandič, večkrat prekinjen od odobravanja zborovalcev, o "delavskem in kmetiskem vprašanju". Podal nam je v kratkih, a markantnih potezah zgodovinski razvoj delavskega in kmetijskega stanu. Prišel k sedanjosti, je govornik razmotril potrebe enega in drugega. H koncu je vabil vse one, ki še niso člani N. D. O., naj pristopijo k istej, kajti dandanes, ko ne odločuje več v konkurenčnem boju posameznik, je organizacija edino sredstvo uveljavljanja skupnih stremiljenj. Za dr. Mandičem so govorili Pegan, Križmančič Ivan, ki je povedal marsikatero bridko resnico "po domače", Fr. Godnik, Kranjc in Babič, na kar je predsednik okrajne skupine Plečnik zaključil ta vepeli shod.

Gospodarstvo.

Bohemia, delniška banka v Pragi. — Po večletnih pripravah in vestranskem proučevanju gospodarskih razmer čeških in slovanskih izseljencev v tujini, predvsem v Združenih državah severoamerikanskih so odločili činitelji okoli Unifedni banke čeških spoštitel in denarne družbe "Securitas", da ustanove poseben zavod, katerega naloga naj bi bila: oiaščevanje stikov izseljencev s staro domovino, ter uvedenje naših izdelkov na svetovne trge.

Te dni je došlo definitivno dovoljenje k ustanovitvi banke, ki se bo z ozirom na mednarodne sike, ki jih misli gojiti imenovala "Bohemia", delniška banka v Pragi in bo protokolovana v vseh jezikih avstro-ogrske države, t. j. češko, nemško, polsko, slovansko, hrvaško, srbsko, slovensko, malorško, mažarško, italijansko in romunsko, ter poleg tega rusko, bolgarsko, francosko in angleško. Banka bo imela pravico ustanovljati podružnice v tu — in izemstvu. Poslovati prične dne 1. januarja 1910. v Pragi ter obenem tudi v New-Jorku, kjer v imenovanim dnevom prevzame med amerikanškimi Slovani dobro znano, od leta 1867. obstoječo tvrdko Brodsky & Sovák. Začetni delniški kapital v znesku K 1.000.000 je bil vpisan v neposredno interesovanih krogih in bo še-le druga emisija — najbrže v teku prihajajočega leta — predložena javnosti v subskripcijo.

Št. 2948

Razpis

učiteljskih mest v definitivno odnoso provizorično nameščenje v sežanskem okraju.

- 1) mesto učitelja-voditelja na jednorazrednicah v Lipi, Mavhinjah, Štjaku, Temnici in na Volčjemgradu;
- 2) mesto učiteljice na dvorazredni ljudski šoli v Kostanjevici in na Repentabru;
- 3) mesto učiteljice na trirazredni ljudski šoli v Povirju.

Službeni prejemki so določeni v deželnem zakonu od dne 14. januarja 1906 l. dež. zak. in ukaz. št. 10.

Pravilno opremljene prošnje naj se predložijo službenim potom podpisane okrajnemu šolskemu svetu v dobi štirinastih dni po oglasu tega razpisa v uradnem časopisu "Ostervatre Triestino".

Nazadnje opremljene prošnje se zavrnejo.

C. kr. okrajni šolski svet v Sežani
dne 25. novembra 1909.

Predsednik: Rebek.

Umetni zobje

Plombiranje zobov.

Izdiranje zobov brez

vsake bolečine

v zobozdravniškem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Zsche

TRST

ulica della Caserma št. 13, II. nadst.

Zahvala.

Podpisani se najpristnejše zahvalujemo vsem onim, ki so se udeležili pogreba in ki so na kakoršensikoli način izrazili sočutje povodom nenadomestljive izgube našega nepozabnega

Rudita.

Posebno zahvalo izrekamo slav. pevskemu društvu "Zarja" za darovani krasni venec in za ganljive žalostinke na domu, v barkovljanski cerkvi in na grobišču.

Slednjič vsem, ki so darovali vence in vsem onim, ki so nam bili v teh britkih urah v tolažbo. Srčna hvala.

ROJAN, 30. novembra 1909.

Žalujoči rodbini: Mikelič-Pertot.

Odlikovana pekarna in slaščičarna

z zlato kolajno in križcem na mednarodni obrtni razstavi v Londonu 1909

Acquedotto 15. - Podruž. ul. Miramar 9

trikrat na dan svež kruh.

naslanja slavnemu občinstvu, da ima Prodajalnica je tudi dobro preskrbljena z vsakovrstnimi bliskoti posebu za čaj; ima razne fina vina in likerje v butelkah in fine desertne bombone. Sprejema naročila za vsakovrstne torte, kroatante itd., kakor tudi vsake predmete za speči. — Ima tudi najfinjšo moko iz najboljših mlinov po najnižji ceni. BREZ-PLAČNA POSTREŽBA NA DOM. — Priporočam se za obilen obisk z odličnim spoštovanjem Vinko Škerk.

Mnenje g.é Dr. Gabrijele Possanner

na Dunaju.

Gosp. J. SERRAVALLO

Trst.

V odgovor na Vaše cenjeno vprašanje usojam se naznaniti Vam, da sem rabila Vaše ŽELEZNATO KINA - VINO SERRAVALLO (Vino di China Ferruginoso Serravallo) toliko doma kolikor pri mnogostevilnih bolnicah ter da sem dosegla z istim izvrstne uspehe.

DUNAJ, 15. oktobra 1907.

Dr. G. POSSANNER.

Majcen Miloš ..

mizar - Trst - ulica Leo št. 2

priporoča slavnemu občinstvu svojo mizarnico. Izdeluje vsakovrstno, tudi NAJFINEJŠE POHIŠTVO

Širite „Edinost“ ..

Pijanost

Poskušnja s Poudre-Zenento-m se dopsilje zastoj. Nagnenje do opojnih pijac zamore se za vedno uničiti. Sužnji pijanosti se sedaj lahko rešijo proti svoji lastni volji.

Poudre-Zenento je zdravilno kot neškodljivo sredstvo. Oni, ki imajo pijanost bodisi v družini ali v krogu znancev, naj ne zamude zahtevati brezplačne poskušnje s Poudre-Zenentom. Isti se pošlje v pismu. — Dopisovanje v nemškem jeziku.

POUDRE ZENENTO Co.
76, Wardour Street, London 271
Poština za pisma 25 stotink, za dopisnice 10 stotink.

PRODAJALNICA ŠVICARSKIH UR

JOSIP OPPENHEIM

Trst, Corso št. 5 (blizu knjigarne Vram)

BOGATA IZBERA zlatih, srebrnih in kovinastih ur.

Stenske ure z modernim zvonilom. PRSTANI, UHANI, VERIGE itd. po zmernih cenah.

Popravljanje se izvrši po dog. cenah in z garancijo

Slavno občinstvo: Pozor!

V novootvorjeni trgovini se slanino, prekajenim in svežim svinjskim mesom, na trgu della Barriera vecchia št. 9, se vsakomur postreže z izvrstnim, prve vrste blagom, kakor: klobasami kranjskimi in dunajskimi, furlanskimi in ogrskimi salami, vsakovrstnim sirom in raznovrst. delikatesami. Cene zmerne. — Postrežba točna. Za obilen obisk se priporoča MARUŠIČ.

ANTON REPENŠEK

knjigovez v Trstu, via Ceollla 9

priporoča slavnemu občinstvu

svojo moderno urejeno delavnico,

v kateri se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela točno in po zmernih cenah.

SVOJI K SVOJIM!

Velika skladišča manifakturnega blaga in konfekcij za gospode, gospe in otroke.

Plačilo na obroke.

M. B. Katz

TRST - ulica Sanità 16, II. nadstr.

Podružnica v Gorici, ulica Alvarez 3, I. n.

Pohišstvo

solidno in elegantno po zmernih cenah

Rafaele Italia

TRST - Via Maicanton

Ustanovni občni zbor se bo vršil v začetku meseca decembra t. l.

Po § 4. pravil je namen banke „Bche-mie“ sledeči:

Varovati interese izseljencev in to pred-
vsem onih iz avstro-ogrske države s posredo-
vanjem denarne in bančne trgovine ter vr-
šitijo tudi ostalih gospodarskih poslov. Poleg
tega bo banka zastopala tukajšnje izdelke
na amerikaškem trgu, prekrbovala
zaupljiva poročila prekomernih trdk ter pro-
dajala listke na pomorsko in železnično vož-
nje. K temu se bodo pridruževali običajni
bančni posli, kakor so: sprejemanje denarja
na vložne knjižice, tekoči račun, preskrbo-
vanje žirov in čekovih prevodov, eskontova-
nje menic, deviz in terjatev sploh, dovoljeva-
nje kritih in nekritih kreditov posredovanje
in izvajanje kakoršnihkoli finančnih ope-
racij, ustanavljanje in upravljanje podjetij
raznih otrok, komasacija in parcelacija ve-
likih posesti, kupovanje in prodaja efektov,
denarja in njih prejemanje v zastavo ali v
varstvo.

Vesti iz Goriške.

x Iz seje c. kr. okr. šol. sveta za go-
riški okraj. Sledno sta upokojeni Komac
Ludmila in Feifer Marija. Službi so se
odposledale zaradi mrtve: Prinčič Oga,
Komel Anica in Černie Kat. Namesto
teh se namestijo provizorno: Hvalič v
Čerovo, Tomažič v Dekle, Arrigler
v Kojako. Trileten brezplačen dopust je do-
voljen Kumariu, učitelju v Zapotoku, v
svrhu da se nadalje izobrazi v petju in
glasbi. Nadmestovala ga bo Lenarčič-
čeva. Začasni dopust je dovoljen Karli
Lebanovi in učitelju Beletu. Prvo bo
nadomestovala Novakova, druga Dro-
fenik. — Priporočilo so se petletnine, in
sicer: I. Bizjask Roz, in Zorn Francu;
II. Urbančič Josipu ter III. Krajnik
Franci. — Ustanovi se enorazrednica v Ko-
stanjerci za frakcije Gorenje Nekovo, Gre-
ben, Melinaki, Kremenca in Hošče ter eno-
razrednica v Šibljaku z frakcijami M-rkiči,
Fileji, Briti, Ukance in Praporčice. Otroci
obeh šol se izločijo iz šol. okoliš Lige, kje
ostane še nadalje enorazrednica. Ustanovi se
tudi enorazrednica na Gojate-Malovše, a od-
klonjena je pršnja za ustanovitev šole v
Selu. — Dijaški klubini v Gozici se je do-
volilo 100 K. Potrbi se je račun za l. 1908
s 483.352-60 K dohodkov ter 481.486-27 K
atrkov. — Dovoljene so razne poprave,
naprave ter clatave glede šolskega obiska.
Smrten padec. Alojzija Zorzeč iz Do-
lenj je padla po stopnicah tako nesrečno, da
je ostala na mestu mrtva.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici
(podružnica „Glasbene Matice“ v Ljubljani)
privedi v dvorani „Trgovskega doma“ v so-
boto, dne 4. in v nedeljo 5. decembra 1909
dva koncerta, na katerih sodelujeta slavni
umetnik g. Fr. Ondříček, c. kr. komorni vir-
tuoz na klavir, Vstopni: V soboto 4. decembra:
1. A. Foerster: Kritica, mešan zbor. 2. J.
Raff: Suita. 3. Praeludium, b) Aris, c) Motto
serpetuo, Fr. Ondříček. 3. I. Brahms:
Scherzo: es-moll, op. 4. Jos. Faneš. 4.
a) A. Dvřak: Humorekka, b) F. Laub:
Polkaza, Fr. Ondříček. 5. J. Michl: „So-
kratova smrt“, balada za moški zbor. 6. F.
Ondříček: Reprodia, Fr. Ondříček.

V nedeljo 5. decembra: 1. B. Smetana:
Pesem na morju, moški zbor. 2. A. Dvřak:
Koncert a-moll, op. 53. 3. Allegro ma non
troppo, b) Adagio ma non troppo, c) Allegro
giccio, ma non troppo, Fr. Ondříček. 3. F.
Liszt: Mfisto. Vase, Jos. Faneš. 4. I. S.
Bach: Ciaccona, Fr. Ondříček. 5. S. Parnat:
Zalcat, mešan zbor. 6. N. Paganini: „Raj
čarovnic“, Fr. Ondříček. Pevske točke proiz-
vaja zbor „Pevskega in glasbenega društva“
v Gorici, Zborovodja g. Josip Michl. Začetek
vsakikrat ob 8. uri zvečer.

Z goriškim tramvajem se je meseca sep-
tembra t. l. vozilo 117.222 oseb, ki so upla-
čale 13.456 kron.

Iz Lokey na Krasu dne 27. nov. 1909.
V nedeljo dne 14. t. m. se je vršil ustanovni
občni zbor „Podružnice družbe sv. Cirila in
Metoda za Lokey in okolico“. Udeležnikov je
bilo precejšnje število. Sklicatelj jim je raz-
ložil pomen družbe, opisal na kratko njeno
pionersko delovanje ter vabil navzoče k
obilnemu pristopu v novo podružnico. Gosp.
učitelj Alojz Hecček je predstavil v vzne-
šenih besedah ugledno našega naroda in je
toplo priporočal prepotrebno družbo in je
podpiranje.

Ustanovni členov se je vpisalo takoj 6,
letnih pa 28, kar je za tako vasico
precejšnje število. Upamo, da si počasi pri-
družimo tudi zunanje členov. Odbor obeta
biti delaven. Prvomestnikom je izvoljen naš
jako marljivi gospod Iv. Frankovič, c. kr.
crožnik v pokoju, njemu je ob strani krepka
pomoc v namestnici gospi Mileni Žagarjevi.
Pridna nabiralka, blagajničarka bo tudi po-
tretala člane za trdnjati mošjiček; saj ta
posel je kakor ralsš za gospi Mimi Muha!
Tajnika imamo gosp. L. Arko-ta, tuk. nad-
učitelja, ki mu pomaga njegova namestnica
gospa Marija Petelin.

Omenjati mi je najmlajša podpornica:
11 mesečno Marijo Petelin.
Glavni družbi želimo najboljših uspehov,
osebito pa še t. d., ko se zdi, kakor da se
je vse zleklo zoper naš slovenski rod, ki
kliče prekletstvo nad one, ki nas pode in
nam jemljejo pravice!

Lepa soba se odda pri slovenski družini. Lo-
renzo Giberti šte. 6, III. vrata 19. (2085)

Iščem dobre čevljarje za žensko in moško delo.
Via della Fonderia št. 2, I. n. 2105

Vinarska in gospodar. zadruga
v Dornbergu pri Gorici — ima na
mnoho tisoč hektolitrov najzbojnerega vina — med
tem tudi sladkega a la „prosekar“. — Na zahtevo se
služi z uxorci. 1974

Andrej Jejič toči belo vipavsko vino po
32 nvč. liter v ulici Coroneo
29. Po dogovoru nižje cene. 2099

Sprejme se takoj brivec - delavec, ki
govori sloven-ki in
italijanski. Več pove Jakob Živic, brivec v Bar-
kovijah. 2100

Proda se 70 hekt. belega vina prve vrste po
26 stot. od 3 hekt. naprej v Ga-
brieh pri Štanjelu. Oglasiti se je pri vratarju v Na-
rodnom domu.

Vzdramate se! „Slava kliče Slované na
delo“. — Krasno izdelane
razglednice. Založil in razpošilja Rudolf Može,
Trst, via Scalinata št. 1. 201

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Nepremočljiva

pregrinjala :
za voze, vagona, kerjave, blago itd.

Izposojuje pregrinjala.
Ivan Sivitz

Trst, ul. G. Gallatti 6.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

POZOR!

Vsled nakupa velike partije
kuhinjsk. predmetov
vseh kvalitete iz emailirane
kovine, se prodajo isti po K
1-20 kilogram. Naprej go-
spodinje. Porabite to priliko!
Ulica Silvio Pellico 10.

Hočete se prepričati?

obiščite velika skladišča

Marije ud. Salarini

Ponte della Fabra 2 ul. Poste Nuove
(vokal Torrente) Alla città di Londra.

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke
kostumi za otroke. Površniki, močne jope, kožuli in
ramnih paletov. Obleke za dom in delo. Delavske
obleke. Tirolski loden. Nepremočljivi plašči (pristni
angleški). Specialiteta: blago tu- in inozemskih
tovarn. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovjši
modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah

Tovarna cevi in cementnih plošč, teracov, betona
in artificialnega kamna s zalogo cementa

Aristide Gualco - Trst

ulica San Servolo šte. 2 Telefon 21-42

Popust od 30 do 40%

Prostovoljna likvidacija.

Kovinske ure K 3 — napr.	Zlati uhani od K 3 — napr.
srebrne " 6 — "	z dem. " 8 — "
zlate " 19 — "	Zlati prstani " 4 — "
Budilke " 2 — "	z dem. " 6 — "
Senske " 5 — "	Zlate Broche " 6 — "
Regulatorji z nih. " 18 — "	Zlate zapestn. " 20 — "

Zlate in srebrne verižice in priveski za moške in ženske
Bogomil Pino, urar
ul. Vinc. Bellini 13 (nasproti sv. Antona novega)

NOVO POGREBNO PODJETJE

H. STIBIEL in drug se je preselilo na

Corso 49 (Piazza Goldoni)

z bogato opremo za vsako-
vrstni pogreb. in prodajal-
nico mrtvaških predmetov in vsa-
kovrstnih vencev iz umetnih cvetic
perle, porcelana. — Velika zaloga

voščenih sveč

Prodaja na debelo in drobno.

Proda se ali se odda radi starosti, na Trno-
vem, kraj kolodvora, vila z dobro
vpeljano restavracijo in prodajo vina na veliko, z
vrtom, hlevom, zemljiščem za zgradbo in za sprehod.
Vse je prikladno za letovišanje. Cena zmerna. —
Oglasiti se je pri Pavlu Vranešević-u v Trnovem
(Dorneg) ali tudi v našem Inser. oddelku. 2079

TVRDKA

Adolf Kostoris

skladišče oblek za moške in dečke

Trst, via S. Giovanni 16, I. n.

(sramen Restavracije Cooperativa ex Hacker)

prodaja na mesečne ali tedenske
obroke obleke in površnike za
moške, perilo itd.

Najdogovornejše cene.

POZOR! Skladišče ni v pritličju ampak v
prvem nadstropju

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

CARLO STRUKEL

prodajalnica drobnarij in igrač

TRST - Corso 34 - TRST

Galanterije iz usnja, Pojne torbe

Ovratnice, dežniki in palice.

Specialiteta: Potrebščine za
hrbolazce.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

G. Levi Minzi & Co.

Nova in bogata zaloga

vsakovrstnega

POHIŠTVA

Spalne in jedilne sobe na izbero.

Najnovjši uzorci.

Trst, Via dei Rettori št. 1

Telefon št. 71 Romano IV

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

A. Millovatz

mehanična delavnica

Trst — ulica del Trionfo 1

izvršuje vsakovrstna

kovaška in mehaniška dela

kakor tudi niklovanja.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

DANIELE PILLIN

TRST - ulica Acquedotto 34

TELEFON 241

Velika zaloga gašenega in

živega apna.

Tovarna cementnih plošč in

zaloga oglja za peči

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ŠIRITE „EDINOST“

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX